

Теоретичні університетські набути-ки Короткевича добре поєднують-ся зі знанням розмовної російської. Ще б пак, він може аналізувати її на рівні діалектів, адже мешкав як у столиці СРСР, так і на Уралі, й у Сибіру. Досконало знає рідну білоруську і непогано — українську. До речі, вчитися до Києва Володимир поїхав через високий рівень тутешнього професорсько-викладацького складу. Він завжди ставив перед собою найвищу планку. Одним словом, лісовицьким хлопчиком і дівчаткам поталанило з учителем. Це вони зрозуміють через роки.

Поки ж вони цінують лише, так би мовити, зовнішні ефекти.

— Володимир Семенович був великим дотепником, — розповідає його колишній учень, у минулому — завідувач лісовицької пасіки (однієї з найбільших в Україні того часу) Іван Кузьмич Добровольський. — Він любив влаштовувати всілякі розіграші. У цьому ми по-сперечатися з якимось шибайгоголово-старшокласником. Пам'ятаю один шкільний випуск. Батьки, хоч яких небагато, та вирішили на випускний тришки побулати своїх чад. До столу на десерт купили цілий термос морозива (у той час морозиво продавали з великих металевих циліндричних термосів з сухим льодом). Поки йшла урочи-ста частина і тости, Володимир Семенович з кількома старшоклас-никами викрали те морозиво і, уці-пивши на лісовому пагорбі, вийли його. Комусь, може, і перепало б за що витягнув від директора і батьків, але не Короткевичу, бо був загаль-ним улюбленим.

Колега Короткевича, учителька хімії Лідія Олександрівна Шкарівська, розповідала, що Володимир Семенович був товаришким і уваж-ним до вчителів. На Новий рік, наприклад, міг написати на кож-ного вчителя гумористичну епіграму, додавши до неї власноручний ма-люночок-шарж. Таке художньо-по-етичне вітання від Короткевича три-валити час зберігалось в їхній ро-дині, поки десь не загубилося. На ньому було зображення молодого вчителки серед пробірок і колб, а також віршич-епіграма. Кажуть, до малюнків Володимир мав неабия-кий хист. Що ж до віршів, то писав їх з дитинства.

Чи поталанило самому Володи-миру Семеновичу з колегами? Ма-буть, так. Директор школи — Сер-гій Прокопович Лещенко, син зем-ського лістоноші, освіченої і куль-турної людини, — прихильник де-мократичних принципів. Зумів згуртувати вчителів у одну друж-ну родину. Є у колективі такі неорди-нарні особистості, як вчитель фіз-культури і військової підготовки Олександр Стратонович Нечипоренко — фронтовик, партизан, інвалід війни. Нечипоренко виробив свою власну методику мануальної терапії і став відомим на всю округу костоправом. Ну а молоді вчител-ки, які роїлися навколо Володими-ра, мабуть, надихали його на по-езію...

Так у круговерті шкільних буднів промайнули два роки. За великим рахунком, Короткевич вже давно виріє з Лісовиць, як виростає під-літок із коротких штанив. Було з усього видно, що він — птах вищо-го польоту. До речі, під час роботи у лісовицькій школі Володимир Семенович працював над канди-датською дисертацією, яку, на жаль, не закінчив.

Ми не знаємо, з якими думками повертався до рідних пенатів мо-лодий вчитель після лісовицького пе-ріоду свого життя. Хотілося б думати, що прожив ці роки не намарно, не шкодував за проведеним тут часом. А що залишив у Лісовицьх по собі добру пам'ять, — то факт.

У 2012 році з ініціативи і за мате-ріального сприяння підприємця, колишнього голови райлісової спе-ціалізації Миколи Тодосьовича Гришен-ка у Лісовицьх на школі, де працю-вав В. Короткевич, встановлено меморіальну дошку. До урочистостей долучилася сільрада, районний відділ культури, сільська бібліотека і, звісно, школа. Багато хто з дітей вперше почули ім'я Короткевича. Виступали колишні учні видатного письменника.

На дощі Володимир Коротке-вич молодий і усміхнений. Такий, як 60 літ тому.

Леонід ЛАЩЕНКО, краєзнавець м. Тараща

Василь Миколайович Орел — кубанський краєзнавець, дослідник літературної історії рідного краю, фольклорист. Разом з тим, його літературна, журналістська і краєзнавча та наукова діяльність була тісно пов'язана з Україною не тільки тематично й духовно — двадцять три роки життя провів в Україні, звідки ж родом і його кровне коріння: прадіди Василя Миколайовича, полтавський селянин, переселився на Кубань наприкінці XVII століття, тут пустив паростки ріді.

Про життя й творчу діяльність цієї унікальної особистості нинішнього року побачило світ цікаве видання — «Матеріали к біографічному дослідженню сроду В. Н. Орла (1928-1987)»/сост. Л. Г. Орел; науч. ред. В. К. Чумаченко). Краснодар. ООО «Традиція», 2015. — 142 с.». У передньому слові до видання професор Віктор Чумаченко детально охарактеризував творчість Василя Миколайовича Орла, зокрема, зазначивши, що Василь Миколайович прожив усього 59 років, переважно сповнених боротьби, пошуків, змагань, труда, із них 23 найбільш плідні — безпосередньо в Україні. Про життя й творчість В. Орла можна написати монографію. Серед численних його публікацій — замітки, газетні і журнальні статті, книжки. Дві основні теми, які постійно опрацьовував та якими переймався, можна умовно назвати «Кубань і Україна у їхніх взаємозв'язках». Творча і разом з тим життєва його дорога була тернистою — В. Орел знаходив співчуття, моральну підтримку серед численних друзів на Кубані, в Україні та й в інших частинах колишнього Радянського Союзу, однак ті, хто мав силу, ставились до нього підозріло, всіляко обмежували творчі можливості, інколи й шкодили.

Багато сил і часу Василь Миколайович віддав дослідженню й популяризації творчості таких українських кубанських письменників, як Я. Кухаренко

(про його життя й літературний доробок написав книжку), В. Мова-Лиманський, Я. Жарко, В. Потапенко, А. Кирей, Е. Розумієнко та ін. Підготував монографію «Коста Хетагуров в Україні». Цікаво, насиченому цінним документальним матеріалом є серія його статей про три-валу дружбу першого кубанського письменника, історика й отамана Чорноморського козацького війська Якова Герасимовича Кухаренка з Тарасом Григоровичем Шевченком. Робота у вигляді окремої книжки — «Атаман Кухаренко і его друзь» надрукована помертню 1994 року. Василь Орел брав участь у багатьох наукових конференціях, друкувався не тільки в газетах, а й у провідних українських журналах. Звичайно ж, нам цікаві наукові й краєзнавчі доробки В. М. Орла про Тараса Шевченка. Скажімо й про те, що Василь Миколайович разом з дружиною Ларисою Гаврилівною, яка працювала піонервожатою в школі, створили перший у Російській РФСР шкільний літературний музей

Т. Г. Шевченка й присвятили 150-річчю від дня народження Кобзаря. Про те, що організовується музей Т. Г. Шевченка на Кубані, з'явилась інформація в українській пресі. В. Орел також звернувся листовно до відомих українських культурних діячів з проханням допомогти в комплектації музею експонатами. Багато матеріалів для музею надіслали львів'яни А. Й. Кос-Анатольський, П. Ю. Киячок, киянин В. І. Касян, москвич М. І. Кутинський, із Софії надійшов бібліографічний покажчик болгарської шевченки і т.д. Всього зібралось понад 200 експонатів, які були розгорнуті в новому приміщенні школи, усього створено дев'ять відділів: «Життєвий шлях поета», «Шевченко-художник», «Кобзар на Кубані», «Дружба Тараса Шевченка й Якова Кухаренка», «Твори Т. Г. Шевченка мовами народів світу» та ін.

Відкриття музею відбулось 9 березня 1964 року й стало резонансною подією краю, набуло широкого резонансу: надійшла велика кількі-сть телеграм, у тому числі від Максима Тадеювича Рильського. Про урочистості з нагоди відкриття музею по-відомило багато газет, навіть деякі зарубіжні, наприклад, «Наша культура» (Польща), «Українське життя» (Канада) та ін.

Усе це не на жарт налякало компартійних «ангелів-охоронців», «відданих інтернаціоналістів». Новий директор школи повісив замок на двері музею, на голову Василя Миколайовича посилали неприязні, які змусли невдовзі розпо-

рощитися з Кубанню. Подальші віхи життєвого шляху Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

З 1965 року Василь Миколайович Орел живе в Україні: спочатку працює на Донеччині, згодом — у волноваській газеті «Знамя труда» (1965-1967), зати-м — у містечку Тельманове (1967-1973) — в складі редакції газети «Путь Октяб-ря» та редактором на місцевому радіо.

У вересні 1973 року Васи-ль Миколайович з родиною переїздить до Микола-

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

З 1965 року Василь Миколайович Орел живе в Україні: спочатку працює на Донеччині, згодом — у волноваській газеті «Знамя труда» (1965-1967), зати-м — у містечку Тельманове (1967-1973) — в складі редакції газети «Путь Октяб-ря» та редактором на місцевому радіо.

У вересні 1973 року Васи-ль Миколайович з родиною переїздить до Микола-

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

шляхом Василя Миколайовича Орла подаю за листом його дружини Лариси Гаврилівни, яка є не тільки хранителем творчої спадщини письменника, а й докладає чимало зусиль для її всебічного наукового вивчення та популяризації. На її рахунок — науково-краєзнавчі конференції, зокрема, «Історико-культурне насліддя Кубані й науково-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Орла», на якій заслухано 24 доповіді. Оpubліковано збірник цих матеріалів.

З донькою

Серед читачів

Могила у Миколаєві

Автограф від автора

ДОСЛІДНИК ІЗ США ПЕРЕДАВ В УКРАЇНУ УНІКАЛЬНІ ГРАВЮРИ НІЛА ХАСЕВИЧА

Серію гравюр, автор яких — відомий український художник, активний громадський і політичний діяч, член ОУН і УРВН Ніл Хасевич, надіслав у Рівне дослідник із США Петро Содоль. Про це повідомляє рівненський сайт «Все».

«За однією з версій дослідники, роботи Хасевича, що лягли в основу збірки «Графіка в бункерах УПА», у 1951 році потрапили до делегатів Генеральної Асамблеї ООН та іноземних дипломатів. А СРСР у той час заявляв, що повстанського руху давно нема. На художника розпочалося

полювання. Він загинув, коли йому було 47», — йдеться у повідомленні. Всього відомий дослідник повстанського руху із США Петро Содоль надіслав краєзнавчому музею у Рівному 21 гравюру Хасевича.

Ці роботи багато чого пережили. Адже з Волині зв'язкові, ризикуючи життям, передавали їх на Львівчину. Далі їх переправляли в Німеччину, а потім — і за океан, в США. Українські емігранти використовували твори Хасевича для пропаганди. Саме через це у СРСР і видали наказ

упіймати художника-повстанця. Він не воював, але його роботи мали чималий вплив, до того ж були карикатурою на радянську владу.

Гравюри Хасевича тиражували і поширювали серед місцевого населення. Унікальність робіт Хасевича, переданих із США, полягає в тому, що на них є його підписи. До 110-ї річниці з дня народження художника Содоль повернув ці твори на Батьківщину. Невдовзі дереворити Хасевича можна буде побачити в Рівненському обласному краєзнавчому музеї.